№ 6: ЯК ВИХОВУВАТИ ПО-ХРИСТИЯНСЬКИ?

Літургія як школа молитви

ЯЦЕК ВОРОНЕЦЬКИЙ

21 ЛИСТОПАДА 2018

«Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, – там Я серед них» (Мт 18, 20).

Фото: Ars Celebrandi 2017/Tomasz Mreńca

Якщо розважати над молитвою як практичним умінням, тобто майстерністю, то можна завважити, що молитва має за основні прояви, якими є літургія і мислена молитва.

Перша – більше зовнішня, завдяки чому вона може бути здійснювана у громаді, друга ж – більше внутрішня і відбувається в глибині душі. Вони обидві є складовими чинниками

християнської побожності, і хоча хтось може надавати перевагу одній чи другій, але вилучати не можна жодної з них. Неправильно було б навіть протиставляти їх так, ніби вони незалежні одна від одної. Навпаки, мислена молитва є животворною душею літургії, а ця остання є для мисленої молитви найкращою школою.

По суті ж, у житті Церкви літургія є її немовчною молитвою, яка, поза всім, має завдання вчити вірних особистій молитві. Церква, як добра мати, ніби бере своїх дітей за руку, заводить їх до святині і тут голосно молиться з ними, підказуючи слова і думки, що найбільше підходять, і через них пробуджуючи відповідні афекти волі та почуття серця. Виховна роль церковної літургії є надзвичайної важлива, тому можна сміливо сказати, що хто цією школою погордує, той ніколи і в мисленій молитві не досягне тривалих результатів.

Посталі психічні комплекси створюють у душі певний відгомін, який пізніше відлунює ціле життя, лише була б зачеплена хоч одна душевна струна.

Виховна перевага суспільної літургійної молитви наді внутрішньою, більше індивідуальною, полягає передовсім у тому, що вона охоплює всю людину, не тільки її духовній здатності, а й чуттєві, і то як внутрішні, так і зовнішні — зір, слух і навіть нюх. Таким чином уже з дитинства через, асоціації постають певні психічні комплекси, які складаються, з одного боку, з пройнятих благодаттю вмінь духовних здатностей, з іншого боку, з уміння і навичок чуттєвих здатностей — пам'яті, уяви, зору, слуху, навіть рефлексів членів тіла. Як приклад наведемо хоча б велике значення церковного співу, який у рамках чуттєвих елементів дуже тісно єднає духовні прагнення з літургійними текстами церковних молитов. Отак-от посталі психічні комплекси створюють у душі певний відгомін, який пізніше відлунює ціле життя, лише була б зачеплена хоч одна душевна струна.

Додаймо ще один мотив, заради якого ми повинні цінувати суспільну літургійну молитву, – особливу обіцянку бути вислуханими, яку нам залишив Спаситель. «Поправці кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погодились про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, – станеться їм від Мого Отця, що на небі! Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, – там Я серед них» (Мт 18, 19-20).

З цих слів видно, які дорогі Ісусові є наші молитви, коли ми, з'єднані духом, гуртом їх до Нього

підносимо. Й нічого дивного. Бог дав нам суспільну натуру й тому жадає, щоб ми не тільки поодинці, а й громадою Йому служили, щоб ми збиралися у святинях, котрі зведені на Його честь, і там славили Його спільною молитвою. Такій суспільній молитві Він гарантував особливу силу перед Божим троном, що має стати для нас великим заохоченням бути в ній старанними.

Врешті, звернімо увагу ще на одне. Літургійна молитва черпає свій зміст не з чого іншого як з натхненних сторінок Святого Письма. Навіть ті літургійні тексти, які не взяті просто з котроїсь із книг Старого чи Нового Заповіту, є не чим іншим як вираженням науки, що міститься там. Так через літургію вірні постійно дотикаються Святого Письма, черпаючи з нього натхнення для своєї молитви га особистого духовного життя.

Проте не самі тільки тексти Святого Письма становлять цінність літургії – чи то Меси, чи бревіарію, чи таїнств. Становлять її й молитви, які Церква впродовж століть поволі нагромадила у своїй скарбниці і які є найчудовішим вираженням усього того, що вона прагне вказати Богові вустами вірних. Чи можна уявити щось прекрасніше, ніж гімн слави і подяки, ніж «Слава в вишніх богові», який ми часто читаємо чи співаємо під час Святої Меси. Або префації, які глибоко і водночас стисло викладають у формі молитви головні істини нашої віри.

Літургія надає духовній поставі вірних риси щирості. Вона допомагає перемогти сором чи несміливість і дає вміння виконувати таку піднесену справу нашого духовного життя, якою є молитва.

Варто пам'ятати про роль співу в літургії, тому що стосовно цього у нас ще існує чимало упереджень і непорозумінь. Мало хто усвідомлює, що суспільна молитва є найкращою школою приватної молитви. Однак щоб молитва добре виконувала свою виховну роль, вона повинна чинитися не будь-як, а надзвичайно старанно і вміло, глибоко пройнявшися думкою Церкви; це стосується як змісту, так і способу відправлення молитви.

Огляньмося лишень на одну складову релігійного виховання, якою є відвага висловлювати свої релігійні переконання і готовність публічно їх визнавати. Скільки ж людей щодо цього піддаються фальшивому сорому, коли треба засвідчити свою побожність перед іншими, хоча б, наприклад, перехреститися до чи після їди. Призвичаєні тільки до приватної молитви, вони

почуваються ніяково перед публічним проявом пошани до Бога, і коли приходять до церкви на богослужіння, то воліють сховатися в якомусь кутку, щоб ніхто їх не бачив. А наскільки інакше розвивалося б їхнє релігійне життя, коли б з юних літ вони були привчені до активної участі у суспільному публічному культі Церкви, коли б мали звичку щонеділі і в свята бути на св. Месі й голосно разом з іншими молитися і співати. «Слава в вишніх Богові» навчило б їх відкритого вшанування Бога, «Вірую в єдиного Бога» – мужнього визнавання своєї віри. Вони б не відступили від нього у хвилини випробувань і не наразилися б на те, що й їх колись відцурається Христос перед Небесним Отцем за те, що вони соромилися визнавати Його перед людьми (пор. Мт 10, 32-33).

Добре сказав один із сучасних літургістів, що літургія надає духовній поставі вірних риси щирості. Вона допомагає перемогти сором чи несміливість і дає, разом з іншими навичками, вміння виконувати таку піднесену справу нашого духовного життя, якою є молитва. Завдяки їй душа спонтанно підноситься в молитві до Бога і має що сказати Йому, бо в ній постійно відлунюють слова, почуті під час церковних богослужінь.

Це, безперечно, найкраща школа молитви, і ніщо не навчить нас більшої майстерності молитися, як постійна співучасть з Церквою в її молитовному житті, зокрема тоді, коли вона приносить Богові безкровну Євхаристійну жертву, яка є належним центром публічного християнського культу.

ЯЦЕК ВОРОНЕЦЬКИЙ 21 ЛИСТОПАДА 2018

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**